

והזינן מהכי דהגרי"ח ז"ל נקיט דמה שלא נמצא דבר כזה על פני כדור הארץ למצוא בו את פתח גן עדן היינו משום שהגאוגרפים לא חקרו היטב את פני כדור הארץ שהרי ישנם מקומות שלא הגיעו אליהם עדיין. ברם בקושטא הנה בימינו אלה שכבר ידוע הוא שאלו הגאוגרפים הגיעו לכל פינה וזוית ויש להם מיפוי של כל העולם כולו מה נאמר בזה דהיכן הוא מקומו של גן עדן בעולם הזה. והן אמת שאפשר לומר שבאמת גן עדן נמצא כאן על פני האדמה באחד המקומות ועל אף שהגאוגרפים אומרים שחקרו את כל פני כדור הארץ לפרטיו מ"מ הרי ישנם דברים רבים אשר הם נכסים מעיני האדם ואין לו רשות ואפשרות לראותם עד שפוקחים עיניו מן השמים, וכזה דחזינן דאמר רבותינו במדרש בראשית רבה (פרשה נג יד) גבי הנאמר בהגר שהיתה עם ישמעאל במדבר ולא היה להם מים וכמעט מת בצמא עד שפקח השי"ת את עיניהם ומצאו שהם היו עומדים ליד באר מים חיים ולא ראוהו עד עכשיו, "ויפקח את עיניה" אמר רבי בנימין הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר את עיניהם, מן הכא "ויפקח אלהים את עיניה". ע"ש. הרי שהיו עומדים ליד הבאר ולא ראו עד שפקח השי"ת את עיניהם כי כל העולם כולו בחזקת סומין עד שפקח השי"ת את עיניהם. אולם הנה לפי דברי הוזה"ק הנ"ל יש לומר עוד דהא חזינן דקאמר הוזה"ק שמקומו זה של גן עדן הוא כאן בין הכדורים הנמצאים במעבה כדור הארץ, ועל כן שפיר אייתי הא דאמר חז"ל שגן עדן הוא כאן בעולם הזה והיינו בתוך כדור הארץ, וכבר הבאנו לבאר לעיל שיש מעברים בין כדור לכדור וכזה דעבר בהם אדם הראשון ור' נהוראי סבא וכנ"ל בארוכה, וא"כ אפשר לומר שאף הורדוס עבר במעברים אלו והגיע שם להרי החושך ולפתח גן עדן, וכן הוא נמי גבי רבי יהושע בן לוי שהגיע לחומת גן עדן שיש לומר שהגיע נמי למקום זה. וק"ל.

והן אמת דכן מצינו מבואר עוד בדברי חז"ל דגן עדן נמצא כאן בעולם הזה והיינו גן עדן התחתון, שכן מצינו שעמדו האחרונים בחקירה על חידושו של הגר"ח מבריסק שענין הנס בשמן של חנוכה לא היה בכמות אלא באיכות והיינו שלא נעשה נס ונתרבה שמן בכד אלא כוחו ועוצמתו של השמן גדל והיינו שכמות זו שהיתה בדרך משל דולקת שעה קיבלה עוצמה לדלוק במשך שבע שעות, והיינו טעמא שצריך לומר כן כיון שאם נאמר שנתרבה כאן השמן בכמות א"כ הוי שמן של נס ואין הוא ראוי להדלקת המנורה שבביה"ק. ע"י בזה בס' מקראי קודש להגרצ"פ פרנק על עניני חנוכה ופורים (ס' ג), וס' המועדים בהלכה לגרש"י זיון (עמוד קנח), והקשו על זה האחרונים דא"כ דשמן של נס אינו ראוי להדלקת המנורה, הרי מצינו בתרגום יונתן בן עוזיאל שכתב לפרש בפסוק בפר' ויקהל (שמות לה כז-כח) "והנשיאים הביאו את אבני השם ואת אבני המלאים לאפוד ולחשן, ואת הבשם ואת השמן למאור ולשמן המשחה ולקטרת הסמים", ופירש בתרגום יונתן בן עוזיאל "ותייבין ענני שמיא ואזלין לגן עדן ונסבין מתמן ית בושמא בחירא וית משחא דזיתא לאנהרותא וית אפרסמא דכיא למשח רבותא ולקטורת בוסמיא". ע"כ. וראה נמי בגמ' מסכת יומא (עה ע"א) דאמרין, "והנשאים הביאו את אבני השם" תנא נשיאים ממש, וכן הוא אומר (משלי כה) "נשיאים ורוח וגשם אין". ופרש"י: נשיאים ממש - עננים היו. ע"ש. וראה נמי בילקוט שמעוני (פרשת בשלח רמז רסא) והנשיאים הביאו את אבני השם תנא נשיאים ממש וכן הוא אומר נשיאים ורוח וגשם אין. וכן הוא גם בילקוט שמעוני (פרשת ויקהל רמז תיא) והנשיאים הביאו את אבני השם. כתיב וילקטו אותו בבקר בבקר וכתב והם הביאו אליו עוד נדבה בבקר בבקר מלמד שירדו להם לישראל אבנים טובות ומרגליות עם המן, והנשיאים הביאו תנא נשיאים ממש וכן הוא אומר נשיאים ורוח וגשם אין. ע"ש. ומבואר מהכי דהאי נשיאים הם עננים והביאו את השמן למאור מגן עדן, וא"כ לכאורה הרי זה שמן של נס הוא שבא מגן עדן ואיך אפשר להדליק בשמן הזה את המנורה. וכתבו לתרץ ע"פ המבואר במדרש רבה פר' נח (פרשה לג) בפסוק "והנה עלה זית טרף בפיח" מהיכן הביאה אותו [את עלה הזית], רבי אבא בר כהנא אמר משבשושין שבא"י הביאה אותו, רבי לוי אמר מהר המשחה הביאה אותו, דלא טפת ארעא דישראל במבולא, והוא שהקב"ה אומר ליחזקאל (יחזקאל כב) "ארץ לא מטוהרה היא ולא גושמה ביום זעם", **רב ביבי אמר נפתחו לה שערי גן עדן והביאה אותו**, א"ר אבהו אילו מג"ע הביאה אותו, לא היתה מביאה דבר מעולה או קנמון או פלסמן, אלא רמז רמזה לו, אמרה לו לנה מוטב מר מזה ולא מתוק מתחת ידיך. ע"ש. וא"כ חזינן לפי זה שגודלים עצי זית בגן עדן, ונמצא שהשמן הזה שבא מגן עדן לא היה סתם שמן של נס אלא הוא שמן של מציאות שנמסק מהזיתים אשר היו שם. וק"ל.

וא"כ באמור הוא גן עדן התחתון אשר נמצא כאן עימנו במעבה כדור הארץ ופתחו ומבואותיו הם מתוך כדור הארץ כאן וכנ"ל.
 אצ"ר התכסות: 1234567

והנה באמת לפי דברי המדרש הללו דחזינן דקאמר שבגן עדן נמצאים עצים, אייתי שפיר הא דחזינן בדברי הגרי"ח בס' בן איש חי ש"ר פר' ואתחנן (בהקדמה לפרשה) שכתב שם: דתרי"ג מצות הם שלשה מינין הנקראים מצות חוקים ומשפטים, וכנגד ג' מיני מצות אלו נתן השי"ת לאדם ג' מיני הנאה האחד הטעם שהוא בפה והב' הנאת הריח הטוב שהוא בחוטם והג' הנאת מראה הטוב שהוא בעינים, ושלשתם מצויים בגשמיות בעוה"ז, אך עיקר הנאה שיהיה בה האדם בעוה"ז הוא הנאת אכילה ושתייה שהיא בפה שעומד תחתון, וכשיפטר האדם מעוה"ז התחתון תבטל ממנה הנאה זו שבה ויחיה בג"ע בהנאת הריח, כי שם בג"ע התחתון תתלבש הנפש בגוף ממש אך הוא חומר זך שאינו צריך לאכילה ושתייה אלא יחיה ויתקיים על הבאת הריח הטוב שמריח בג"ע התחתון, וכתבתי בסה"ק רב פעלים דזהו הטעם דנוהגין פה עירנו בגדוד יע"א שבתוך י"ב חודש מביאים יורשי הנפטר מי ורדים או שושנים או מיני עשבים שיש להם ריח טוב ואוחזים אותם ועומדים בפתח בית הכנסת כדי שיברכו עליהם ומשתדלים לזכות את הרבים תמיד בבוקר ובערב בברכה זו של הריח בתוך י"ב חודש, מפני דהנפטר נפשו בג"ע התחתון דשם נהנה וניזון מן הריח הטוב, לכך תועיל לו ברכת הריח במנוחת נפשו יותר משאר ברכות, גם יש טעם בברכת הריח למנוחת נפש הנפטר מפני כי גם בהיותו בחיים חיותו בעוה"ז יש הנאה לנשמה מן הריח כמ"ש רז"ל ע"פ "כל הנשמה תהלל י-ה" איזהו דבר שהנשמה נהנית בו זה הריח, והא בהא תליא דהנשמה נהנית מן הריח בעוה"ז מפני שזהו מזון שלה אח"כ בג"ע, ושם בסה"ק הנז' העלתי בתשובה לאותם הנוהגים להעמיד בבית האבל אדם עומד סמוך לפתח ובידו כלי מי ורדים כדי שיברכו הבאים שם ביציאתם אין בזה חשש משום הא דכתב בש"ע יו"ד וס' שעש"ס (ס"ח) דהתם איירי להביא לפני היושבים אצל האבל בשמים או מוגמר שהוא תענוג של שמחה דלא שייך זה באבל, משא"כ זה שתופס כלי של מי ורדים בידו ברחוק אצל בית האבל שכל א' מברך ומריח לעצמו זה ניכר שעושים בשביל הברכות למנוחת נפש הנפטר ואין כאן חשש הנז'. ואחר עליה של ג"ע התחתון יש עליה גדולה ממנה שהיא בג"ע העליון ושם הנשמה נזונת בראיה שמסתכלת בזיו השכינה ועל זה ארז"ל [ברכות יז ע"א] עוה"ב אין בו אכילה ושתייה אלא צדיקים עושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנין מזיו השכינה, והוא הנאה בעינים שלהם. ולכן עשה השי"ת ג' איברים אלו פה חוטם עין זה למעלה מזה כפי סדר המדרגות ההנאות שיש לאדם בזה אחר זה עולם הזה בפה גן עדן התחתון בחוטם שהוא ריח גן עדן העליון בעינים. עכת"ד. ע"ש. [ומש"כ הגרי"ח שכתב בענין זה בשו"ת רב פעלים שהטעם שירשי הנפטר מביאים בשמים בתוך י"ב חודש כיון שבפרק זמן זה הנשמה נמצאת בג"ע התחתון ששם נהנית מהריח, וגם אין לחוש בזה שלוקחים הבשמים בבית הנפטר משום הא דמבואר בשו"ע יו"ד וס' שעש"ס (ז"ז) דאין מביאים בבית האבל לא בשמים ולא מוגמר וכו', הנה הוא בספרו שם נח"ג חיד"ו ס' לא], ברם הנה ענין זה שהזכיר שהנשמה נמצאת בג"ע התחתון י"ב חודש לא הזכיר שם בפירושו ברב פעלים אבל מ"מ מכללא אתיא. וע"ש. ועל כל פנים לפי האמור